

Sygn. akt: I C 637/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Krystian Szelağ
Protokolant:	Sekretarz Sądowy Aleksandra Siemieniuk

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2022 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w O.**

przeciwko D. Ł. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa- Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynność prawną w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 26 listopada 2014 roku, akt notarialny Repertorium A numer (...), przed notariuszem M. S. w Kancelarii Notarialnej w O., mocą której J. Ł. (1) darował D. Ł. (1):

- prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalnej numer (...) położony na drugiej kondygnacji w budynku mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w O. o powierzchni użytkowej (...) m⁽²⁾ oraz przynależnej do lokalu piwnicy, oznaczonej numerem 18, o powierzchni użytkowej lokalu wraz z przynależną piwnicą (...) m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w O., VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek mieszkalny, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez ww. Sąd,

- prawo własności lokalu niemieszkalnego-garażu, oznaczonego numerem 5, położonego na zerowej kondygnacji w budynku mieszkalnym numer (...) przy ul. (...) w O., o powierzchni użytkowej (...) m², da której Sąd Rejonowy w O., VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd,

II. uznaje za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa-Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynność prawną w postaci umowy darowizny środków pieniężnych zawartej w dniu 2 lutego 2015 r. w O., mocą której J. Ł. (1) przeniósł własność środków pieniężnych i przekazał ze swojego rachunku bankowego o numerze (...) (...) (...) na rachunek bankowy D. Ł. (1) o numerze (...) kwotę 100.000, 00 zł.

III. uznaje za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynność prawną w postaci umowy darowizny środków pieniężnych zawartej w dniu 5 lutego 2015 roku w O., mocą której J. Ł. (1) przeniósł własność środków pieniężnych i przekazał ze swojego rachunku bankowego o numerze (...) (...) (...) na rachunek bankowy D. Ł. (1) o numerze (...) kwotę 100.000, 00 zł.

IV. uznaje za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynność prawną w postaci ugody z dnia 18 lipca 2018 roku, zawartej przed Sądem Rejonowym w O., III Wydział Rodzinny i Nieletnich, w sprawie pod sygn.. akt III RC (...), mocą której J. Ł. (1) zobowiązał się do świadczeń alimentacyjnych na rzecz D. Ł. (1) w kwocie po 2.000 zł miesięcznie poczynając od 18 lipca 2018 roku.

V. zasądza od pozwanej D. Ł. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zwrot kosztów procesu w kwocie 10.800 złotych.

VI. nakazuje ściągnąć od pozwanej D. Ł. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w O. kwotę 41.064 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony z mocy prawa.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 listopada 2019 r. (data wpływu) skierowanym przeciwko D. Ł. (1) powód Skarb Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. wniósł o:

1. uznanie za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynności prawnej w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 26 listopada 2014 r., akt notarialny Rep. A numer (...), przed notariuszem M. S. w Kancelarii Notarialnej w O., mocą której J. Ł. (1) darował D. Ł. (1):

- prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położony na drugiej kondygnacji w budynku mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w O., o powierzchni użytkowej (...) m⁽²⁾ oraz przynależnej do lokalu piwnicy, oznaczonej numerem (...), o powierzchni użytkowej lokalu wraz z przynależną piwnicą (...) m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy w O. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek mieszkalny, objęty księgą wieczystą nr (...) prowadzony przez ww. Sąd,

- prawo własności lokalu niemieszkalnego – garażu oznaczonego numerem (...), położonego na zerowej kondygnacji w budynku mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w O., o powierzchni użytkowej (...) m⁽²⁾, dla którego Sąd Rejonowy w O. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzony przez ww. Sąd,

2. uznanie za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynności prawnej w postaci umowy darowizny środków pieniężnych zawartej w dniu 2 lutego 2015 r. w O., mocą której J. Ł. (1) przeniósł własność środków pieniężnych i przekazał ze swojego rachunku bankowego o numerze (...) (...) (...) na rachunek bankowy D. Ł. (1) o numerze (...) kwotę 100.000 zł,

3. uznanie za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynności prawnej w postaci umowy darowizny środków pieniężnych zawartej w dniu 5 lutego 2015 r. w O., mocą której J. Ł. (1) przeniósł własność środków pieniężnych i przekazał ze swojego rachunku bankowego o numerze (...) (...) (...) na rachunek bankowy D. Ł. (1) o numerze (...) kwotę 100.000 zł,

4. uznanie za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. czynności prawnej w postaci ugody z dnia 18 lipca 2018 r., zawartej przed Sądem Rejonowym w O. III Wydział Rodzinny i Nieletnich, w

prawie po sygn. akt (...) mocą której J. Ł. (1) zobowiązał się do świadczeń alimentacyjnych na rzecz D. Ł. (1) w kwocie po 2000 zł miesięcznie poczynając od 18 lipca 2018 r.,

a nadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, według norm prawem przepisanych .

W uzasadnieniu powód wskazał, że J. Ł. (1) jest dłużnikiem podatkowym wierzyciela Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w O.. Jego zaległości podatkowe na dzień 16 października 2019 r. wynosiły 821.270,00 zł i dotyczą podatku od towarów i usług za okresy od czerwca 2014 r. do stycznia 2015 r. Dłużnika powoda obciążają ponadto koszty egzekucyjne w kwocie 44.783,73 zł. Zobowiązania podatkowe J. Ł. (1) wynikają z decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. z dnia 30 maja 2019 r. Postanowieniem z dnia 18 lipca 2019 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. nadał ww. decyzji rygor natychmiastowej wykonalności. Powód działając jako organ egzekucyjny prowadzi w stosunku do dłużnika postępowanie egzekucyjne. Podejmowane czynności oraz zastosowane środki egzekucyjne nie doprowadziły do zaspokojenia wierzyciela. Na skutek czynności egzekucyjnych uzyskano od 1 stycznia 2019 r. do dnia złożenia pozwu kwotę 3.197,52 zł, co stanowi niewielki ułamek całego zadłużenia, które wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi wynosi ponad 800.000,00 zł (pозew k. 5-9v.)

W odpowiedzi na pozew pozwana D. Ł. (1) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów sądowych.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że wydana decyzja nie jest ostateczna, bowiem wydana została dopiero decyzja organu pierwszej instancji. Następnie pozwana powołała się na brak świadomości pokrzywdzenia wierzyciela przez podatnika i pozwaną w chwili dokonywania czynności prawnych stanowiących przedmiot skargi pauliańskiej. Podatnik J. Ł. (1) mając 80 lat oraz poważne problemy zdrowotne podjął decyzję o uregulowaniu spraw osobistych. Poczucie odpowiedzialności i troska o spokojną starość dla żony sprawiły, że J. Ł. (1) podjął decyzję o przepisaniu mieszkania na żonę, co też uczynił 26 listopada 2014 r. Prawdą jest, że podatnik dokonał darowizny na rzecz pozwanej, natomiast nieprawdą jest, że dokonał zbycia w celu uniknięcia egzekucji, ponieważ w tym czasie nie toczyło się postępowanie kontrolne, które zakończyło się wydaniem decyzji z dnia 30 maja 2019 r., a kontrola rozpoczęta została 9 czerwca 2015 r. W kwestii alimentów na rzecz pozwanej, wskazała ona, że było to związane z zaniedbywaniem rodziny przez J. Ł. (1) (odpowiedź na pozew k. 229-234)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 marca 2014 r. J. Ł. (1) rozpoczął prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) J. Ł. (1). Do przeważającej działalności należała sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych.

(dowód: wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej k. 132)

W związku z prowadzoną jednoosobową działalnością gospodarczą w dniu 30 kwietnia 2014 r. wydano upoważnienie do kontroli J. Ł. (1), o numerze (...) w zakresie sprawdzenia zasadności zwrotu podatku od towaru i usług wskazanego w deklaracji VAT-7 za miesiąc marzec 2014 r. Następnie kontrola ta została rozszerzona o miesiąc kwiecień 2014 r., a dalej na okres od maja 2014 r. do września 2014 r. i od października 2014 r. do marca 2015 r.,

(dowód: imienne upoważnienie do przeprowadzenia kontroli podatkowej k. 212, k. 219, k. 220, protokół z czynności sprawdzenia prawidłowości i rzetelności dokumentów u kontrahenta kontrolowanego k. 235-239)

Aktem notarialnym z dnia 26 listopada 2014 r. Rep. A nr (...) J. Ł. (1) darował D. Ł. (2) prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położony na drugiej kondygnacji w budynku mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w O., o powierzchni użytkowej (...) m² oraz przynależnej do lokalu piwnicy, oznaczonej numerem (...), o powierzchni użytkowej lokalu wraz z przynależną piwnicą (...) m², dla której Sąd Rejonowy w O. VI Wydział Ksiąg Wieczystych

proceedzi księgę wieczystą nr (...), z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek mieszkalny, objęty księgą wieczystą nr (...) prowadzony przez ww. Sąd i prawo własności lokalu niemieszkalnego – garażu oznaczonego numerem (...), położonego na zerowej kondygnacji w budynku mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w O., o powierzchni użytkowej (...) m2, dla którego Sąd Rejonowy w O. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) z własnością którego związany jest udział wynoszący (...) części we wszelkich częściach wspólnych budynku i innych urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w prawie użytkowania działki gruntu, na której posadowiony jest budynek, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzony przez ww. Sąd.

(dowód: akt notarialny Rep. A nr (...) k. 134-138v., odpisy zupełne ksiąg wieczystych k. 142-147v., k. 148-154, k. 155-182v.)

Następnie także w dniu 26 listopada 2014 r. J. Ł. (1) i D. Ł. (1) aktem notarialnym Rep. A nr (...) zawarli umowę o ustanowieniu rozdzielności majątkowej małżeńskiej.

(dowód: akt notarialny Rep. A nr (...) k. 139-141)

Umową darowizny z dnia 2 lutego 2015 r. J. Ł. (1) darował D. Ł. (1) kwotę 100.000 zł.

(dowód: umowa darowizny k. 182, potwierdzenie przelewu k. 183, zgłoszenie o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych k. 184-185v.)

W dniu 5 lutego 2015 r. pomiędzy J. Ł. (1) a D. Ł. (1) została zawarta kolejna umowa darowizny kwoty 100.000 zł.

(dowód: umowa darowizny z dnia 5.02.2015 r. k. 186, potwierdzenie przelewu k. 187, zgłoszenie o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych k.188-189v.)

W dniu 18 lipca 2018 r. przed Sądem Rejonowym w O. III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich została zawarta pomiędzy D. Ł. (1) a J. Ł. (1) ugoda sądowa na mocy której J. Ł. (1) zobowiązał się płacić tytułem alimentów D. Ł. (1) kwotę 2000 zł miesięcznie poczynając od dnia 18 lipca 2018 r.

Na podstawie powyższej ugody pozwana D. Ł. (1) złożyła do komornika sądowego wnioski o wszczęcie przeciwko J. Ł. (1) postępowania egzekucyjnego.

(dowód: wypis z protokołu rozprawy z dnia 18 lipca 2018 r. k. 190, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 213, a nadto dołączone akta Sądu Rejonowego w O. III Wydział Rodziny i Nieletnich o sygn. (...))

Decyzją z dnia 27 lutego 2018 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. określił w podatku od towarów i usług nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym do przeniesienia na następny miesiąc za marzec 2014 r. w kwocie 428 zł i za kwiecień 2014 r. w kwocie 428 zł.

(dowód: decyzja z dnia 27 lutego 2018 r. k. 13-46v., decyzja z dnia 28 stycznia 2019 r. k. 47-74v.)

Następnie decyzją z dnia 30 maja 2019 r. określił kwoty nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy od maja 2014 r. do marca 2015 r., a nadto kwoty podatku do zapłaty na podstawie art. 108 ust. 1 ustawy od towarów i usług za miesiące od czerwca 2014 r. do stycznia 2015 r.

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2019 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. nadał rygor natychmiastowej wykonalności nieostatecznej decyzji z dnia 30 maja 2019 r.

Na dzień 16 października 2019 r. zaległości podatkowe J. Ł. (1) wynosiły 821.270,00 zł na którą składała się kwota główna w wysokości 588.183,00 zł i odsetki w wysokości 233.087,00 zł.

(dowód: lista zaległości wszystkich podatków wraz z odsetkami k. 11, stan zaległości zobowiązanego k. 12, zawiadomienie o zajęciu świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego i ubezpieczenia społecznego oraz renty socjalnej k. 214-214, potwierdzenie odbioru k. 215-215v., protokół o stanie majątkowym zobowiązanego k. 222-222v., zestawienie rozliczenia uzyskanych kwot k. 223)

Decyzją z dnia 16 grudnia 2020 r. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w O. po rozpatrzeniu odwołania od decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. z dnia 30 maja 2019 r. utrzymał w mocy decyzję organu I instancji.

(dowód: decyzja z dnia 30 maja 2019 r. k. 75-118v., potwierdzenie odbioru k. 119-119v., postanowienie z dnia 18 lipca 2019 r. k. 120-122v., decyzja z dnia 16 grudnia 2019 r. k. 369-401v, postanowienie z dnia 30 grudnia 2020 r. k. 402-402v.)

Powód wystawił pięć tytułów wykonawczych przeciwko J. Ł. (1) i D. Ł. (1) na kwoty:

- 16.808,00 zł tytułem należności głównej i 6891,70 zł tytułem odsetek,
- 84.531,00 zł tytułem należności głównej i 33.942,10 zł tytułem odsetek,
- 108.290,00 zł tytułem należności głównej i 42.562,40 zł tytułem odsetek,
- 103.014,00 zł tytułem należności głównej i 39.692,90 zł tytułem odsetek,
- 132.103,00 zł tytułem należności głównej i 50.061,60 zł tytułem odsetek,

a także trzy tytuły wykonawcze przeciwko J. Ł. (2) na kwoty:

- 63.408,00 zł tytułem należności głównej i 23.153,50 zł tytułem odsetek,
- 48.267,00 zł tytułem należności głównej i 17.328,50 zł tytułem odsetek,
- 31.762,00 zł tytułem należności głównej i 11.194,20 zł tytułem odsetek.

(dowód: tytuł wykonawczy k. 123-130v.)

Na dzień 23 lutego 2021 r. zaległości podatkowe J. Ł. (1) wynosiły 1.875.135,00 zł na którą składała się kwota główna w wysokości 1.216.949,00 zł i odsetki w wysokości 658.185,00 zł.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w (...) II Wydział Karny z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt (...) utrzymano w mocy postanowienie Prokuratora P. Okręgowej w T. z dnia 30 grudnia 2020 r. o umorzeniu śledztwa prowadzonemu m.in. przeciwko J. Ł. (2).

(dowód: postanowienie z dnia 25.08.2021 r. k. 475-479v.)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle ustalonych okoliczności faktycznych sprawy powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł na przedłożonych w sprawie dokumentach, których wiarygodność nie została skutecznie podważona przez strony. Jednocześnie Sąd pominął dokumenty nieistotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy dotyczące m.in. stanu zdrowia J. Ł. (1), posiadanych przez J. Ł. (1) udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd w przeważającym zakresie dał wiarę zeznaniom pozwanej D. Ł. (1), w tym w części dotyczącej relacji rodzinnych. Sąd odmówił wiary zeznaniom pozwanej w części w jakiej zaprzeczała ona, że dokonane przez J. Ł. (1) darowizny nie

były związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, a także odwoływała się do braku wiedzy na temat okoliczności otrzymania kwoty 200.000 zł.

Sąd odmówił także wiarygodności zeznaniom świadka J. Ł. (1) w części jakiej wskazywał, że darowizna nieruchomości została dokonana z uwagi na wiek świadka oraz chęć uporządkowania spraw majątkowych, a także w części dotyczącej okoliczności darowania pozwanej kwoty 200.000 zł.

Sąd dał wiarę zeznaniom J. A., należy jednak zauważyć, że w przeważającym zakresie odwoływały się one do relacji rodzinnych D. i J. Ł. (1), stąd też nie były one przydatne do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Spór między stronami sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii, czy na gruncie sprawy została spełniona przewidziana w art. 527 § 2 k.c. przesłanka pokrzywdzenia strony powodowej na skutek zawarcia między pozwaną D. Ł. (1) a J. Ł. (1) umów darowizn oraz ugody alimentacyjnej.

Dokonując merytorycznej oceny zgłoszonego powództwa, należy przede wszystkim wskazać, iż zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie do § 2 omawianego artykułu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

W myśl art. 527 § 1 k.c. przesłankami skargi paulińskiej są, zatem: 1) istnienie po stronie wierzyciela wierzytelności, 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, 3) uzyskanie w wyniku tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią, 4) istnienie po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzyciela, 5) wiedza bądź możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, uzyskującą korzyść majątkową, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Wskazane wyżej przesłanki muszą być spełnione łącznie, aby wierzyciel mógł skorzystać z żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Korzystanie ze skargi paulińskiej wymaga zasadniczo istnienia wierzytelności podlegającej ochronie. Co istotne, to na wierzycielu (powodzie) – zgodnie z regułą określoną w art. 6 k.c. – spoczywa ciężar udowodnienia wystąpienia wszystkich przesłanek uzasadniających skargę paulińską.

Należy tu jednak zaznaczyć, że ustawodawca w art. 528 k.c., dokonał modyfikacji powyższych zasad, wprowadzając dodatkową regułę, zgodnie z którą jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wzmocnił też jej działanie wprowadzając w art. 530 k.c. możliwość pozwalającą na stosowanie tych przepisów do działania dłużnika z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Dodatkowo w art. 531 § 2 k.c. wyposażył wierzyciela w możliwość zaskarżenia czynności osoby trzeciej, którą ta rozporządziła korzyścią, poprzez wystąpienie bezpośrednio przeciwko osobie na której rzecz rozporządzenie nastąpiło.

Istnienie i wymagalność wierzytelności pieniężnych objętych skargą paulińską zostały wykazane dokumentami urzędowymi, z którymi prawo łączy domniemanie autentyczności i prawdziwości (art. 244 k.p.c.). Należy, zatem stwierdzić, że wierzytelności, o których ochronę występuje strona powodowa istnieją i są wymagalne.

Oceniając zaistnienie po stronie dłużnika dalszych przesłanek skargi paulińskiej, a zatem świadomego dokonania przez niego czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli należy zwrócić uwagę, że samo pojęcie dokonania przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli zdefiniowane zostało w § 2 cytowanego wyżej art. 527 k.c.

Co ważne do zastosowania tego przepisu nie jest konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i przeprowadzenie nieskutecznej egzekucji (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 grudnia 1996 r., I ACr 853/96,) ani ogłoszenie upadłości dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1998 r., III CKN 612/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98). Wystarczy wykazanie, że wobec stanu majątku dłużnika niemożliwe jest zaspokojenie wierzytelności skarżącego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98). Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, jak też orzecznictwa, niewypłacalność dłużnika oznacza taki stan jego majątku, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r. I ACa 737/97). Jak ustalono w niniejszej sprawie, wskutek umowy darowizny nieruchomości, a następnie w sumie kwoty 200.000 zł powód został pozbawiony możliwości zaspokojenia swoich roszczeń ze składników majątkowych o znaczącej wartości, jakim ówczesnie dłużnik jeszcze dysponował. Czynności egzekucyjne podejmowane przez wierzyciela nie doprowadziły do zaspokojenia wierzytelności pieniężnych powoda. Świadczą o tym dokument wygenerowany przez powoda w którym wskazano, że całkowita zaległość dłużnika wynosi co najmniej 1.875.134,00 zł, a prowadzone postępowanie egzekucyjne nie doprowadziło do zaspokojenia wierzyciela. Dłużnik nie posiada, zatem żadnego majątku zdadnego do przeprowadzenia egzekucji. Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, iż przenosząc własność jedynych składników majątkowych pozwalających choćby na częściowe zaspokojenie należności uprawnionego, pozwany działał na szkodę wierzyciela.

Z pewnością również w wyniku tej darowizny osoba trzecia – żona dłużnika D. Ł. (3) uzyskała korzyść majątkową, która polega na uzyskaniu prawa własności przedmiotu majątkowego w postaci lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, lokalu niemieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość i łącznie kwoty 200.000 zł. Bezspornie zarówno prawo własności nieruchomości posiada istotną wartość majątkową, jak i przekazane darowizną środki pieniężne.

Strona powodowa trafnie podnosi, iż skarżone czynności prawne prowadzą do pokrzywdzenia jej, jako wierzyciela, z powodu wyzbycia się przez dłużnika składników majątkowych, z którego mogłaby uzyskać zaspokojenie, ale także z uwagi na zawartą pomiędzy pozwaną a dłużnikiem ugodą sądową. Po dokonaniu zaskarżonych czynności prawnych dłużnik został osobą bez majątku. Co więcej należy zwrócić uwagę, że pomiędzy pozwaną a J. Ł. (1) została zawarta ugoda sądowa na mocy, której to J. Ł. (2) zobowiązał się do przekazywania żonie kwoty 2000 zł miesięcznie tytułem alimentów. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że co prawda pomiędzy małżonkami został wprowadzony ustrój rozdzielności majątkowej, to jednak jak wynika z ich zeznań, nie planowali oni rozwodu, a ugoda ta miała regulować wkład dłużnika w utrzymanie wspólnego gospodarstwa domowego. Kwota ta była egzekwowana ze świadczenia emerytalnego dłużnika w związku z wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez pozwaną. Powyższe uniemożliwiło przeprowadzenie skutecznej egzekucji ze świadczenia emerytalnego pozwanego. Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c. z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokajają się w następującej kolejności: 1) koszty egzekucyjne z wyjątkiem kosztów zastępstwa prawnego przyznanych przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym; 2) należności alimentacyjne; 3) należności za pracę za okres 3 miesięcy do wysokości najniższego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach oraz renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci i koszty zwykłego pogrzebu dłużnika; 4) należności zabezpieczone hipoteką morską lub przywilejem na statku morskim; 5) należności zabezpieczone hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym i zastawem skarbowym albo korzystające z ustawowego pierwszeństwa oraz prawa, które ciążyły na nieruchomości przed dokonaniem w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji lub przed złożeniem do zbioru dokumentów wniosku o dokonanie takiego wpisu; 6) należności za pracę nie zaspokojone w kolejności trzeciej; 7) należności, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, o ile nie zostały zaspokojone w kolejności piątej; 8) (uchylony); 9) należności wierzycieli, którzy prowadzili egzekucję; 10) inne należności.

Sposób i kolejność zaspokajania wierzytelności z sumy uzyskanej w toku egzekucji określają przepisy art. 1025 k.p.c. i 1026 k.p.c. Stosownie do art. 1025 k.p.c. z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokajają się należności w ściśle przewidzianej kolejności. Wskazany przepis opiera się na zasadzie mieszanej, którą można określić jako zasadę proporcjonalności i uprzywilejowania, której istota polega na tym, że należności podlegające zaspokojeniu z sumy uzyskanej z egzekucji

podzielone są na określone kategorie według ustalonej kolejności zaspokajania, natomiast w ramach danej kategorii należności zaspokajane są według zasady stosunkowości, z wyjątkiem należności umieszczonych w kategoriach czwartej i piątej, w których obowiązuje zasada pierwszeństwa. Jak wynika z powyższego roszczenia alimentacyjne pozwanej miało pierwszeństwo przed innymi zobowiązaniami dłużnika. Co w konsekwencji doprowadzało do nieskuteczności wszczynanych postępowań egzekucyjnych.

W ocenie Sądu okoliczności, w jakich doszło do zawarcia zaskarżonych czynności prawnych, a więc zarówno dokonanych darowizny jak i zawartej ugody sądowej w kwestii alimentów należnych pozwanej, jednoznacznie wskazują, że została spełniona także kolejna przesłanka skargi pauliańskiej w postaci świadomości pokrzywdzenia wierzyciela. Wskazać należy, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy zdaje sobie sprawę (uświadamia sobie), że skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika (wyjątek - art. 530 k.c.). Wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli musi istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. W celu wykazania tej przesłanki koniecznym jest by dłużnik zdawał sobie sprawę ze skutków dokonania przez siebie czynności prawnej w postaci uszczuplenia lub niepowiększenia się jego majątku, z którego wierzyciel mógłby się zaspokoić.

Wskazane powyżej okoliczności świadczą o działaniu dłużnika ukierunkowanym na pokrzywdzenie wierzyciela. W ocenie Sądu, J. Ł. (1) działał nie tylko ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, ale bezpośrednio z zamiarem jego pokrzywdzenia. Dłużnik musiał zdawać sobie sprawę, że egzekucja jego zaległości podatkowych zostanie skierowana właśnie do tych praw majątkowych, dlatego w celu utrudnienia bądź też uniemożliwienia przeprowadzenia egzekucji przekazał własność nieruchomości na rzecz swojej żony. Na działanie ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela wpływa także fakt przekazania przez dłużnika żonie wszystkich posiadanych środków pieniężnych i przyjęcie na siebie zobowiązania alimentacyjnego względem pozwanej, w wysokości 2000 zł miesięcznie. Zasadnie strona powodowa wskazuje, że do przesunięć w majątku dłużnika doszło już po wszczęciu postępowania kontrolnego, a więc w chwili gdy dłużnik dowiedział się o możliwych przyszłych konsekwencjach, transakcji dokonywanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Okoliczności tej nie zmienia to, że pozwana w chwili dokonywania darowizny przez męża, nie miała wiedzy na temat prowadzonych postępowań sprawdzających. W takich okolicznościach, wyłącznym celem zawarcia umów darowizny zarówno lokalu mieszkalnego i niemieszkalnego, jak i środków pieniężnych w łącznej wysokości 200.000 zł było wyłączenie przedmiotowych środków spod groźących J. Ł. (2) w przyszłości czynności egzekucyjnych. Zawarcie zaś ugody alimentacyjnej miało na celu zabezpieczenie środków pieniężnych ze świadczenia emerytalnego dłużnika, które to środki w wysokości 2000 zł były w ramach pierwszeństwa na mocy wszczętego przez pozwaną postępowania egzekucyjnego, przekazywane D. Ł. (1), a nie wierzycielowi – powodowi.

Wreszcie, rozważania odnośnie przesłanki wiedzy osoby trzeciej o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli lub możliwości uzyskania wiedzy w tym przedmiocie przy dołożeniu należytej staranności, należy rozpocząć od przytoczenia normy art. 528 k.c., zgodnie, z którą jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Przepis ten wprowadza, zatem daleko idące ułatwienie dla wierzyciela chcącego skorzystać z ochrony pauliańskiej w przypadku, gdy czynność prawna dłużnika i osoby trzeciej miała charakter nieodpłatny. W tej sytuacji wierzyciel nie musi wykazywać wymienionej okoliczności a osoba trzecia nie może bronić się przez wykazanie, że nie wiedziała lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Ponieważ nie ulega wątpliwości w niniejszej sprawie, iż czynność pomiędzy pozwanymi tj. darowizna nieruchomości jak i środków pieniężnych jest czynnością nieodpłatną, w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2013 r. sygn. akt. I CSK 543/12 Sąd Najwyższy wywodził, iż dochodzi wówczas do pokrycia w całości świadczenia wzajemnego na rzecz (dłużnika) z substratu majątkowego, który (osoba trzecia, obdarowana) nabyła od dłużnika, więc nie może być mowy o przysporzeniu po stronie dłużnika (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia

14 listopada 2012 r., II CSK 206/12), czynienie rozważań, co do istnienia po pozwanych wiedzy o sytuacji finansowej dłużnika w chwili darowizny jest zbędne.

Należy jednak zaznaczyć, że pozwana uzyskała korzyści majątkowe, jako osoba będąca w rozumieniu art. 527 § 3 k.c., w bliskim stosunku z dłużnikiem, będąc jego żoną. Tak, więc istnieje ustawowe domniemanie wynikające z powołanego przepisu, że pozwana wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W świetle powyższego wiedza pozwanej co do prowadzonej kontroli podatkowej u J. Ł. (1) nie ma znaczenia.

Pozwana nie zdołała także zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną poprzez zaspokojeni tego wierzyciela albo wskazanie mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika (art. 533 k.c.).

Biorąc pod uwagę przytoczone powyżej okoliczności oraz wykazanie przez powoda wszystkich przesłanek, Sąd zgodnie z art. 527 § 1, § 2, art. 528 k.c. i art. 531 § 2 uwzględnił powództwo w całości, o czym orzekł w pkt I-IV sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie V na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. z uwagi, na to, że roszczenie powoda zostało uwzględnione w całości. Na koszty procesu po stronie powodowej składa się kwota 10.800 zł złotych (art. 32 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015 poz. 1800) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 437, zwanej dalej u.k.s.c. w pkt VI wyroku nakazał pobrać od pozwanej kwotę 41.064 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej, bowiem Skarb Państwa zgodnie z 94 u.k.s.c. nie ma obowiązku uiszczania opłat.